

УДК 008: 330.163.14 .911.375.3(188.3)

Цитування:

Отрیشко М. А. Використання культурних та креативних індустрій як шлях ревіталізації малого міста. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2020. № 3. С. 40-45.

Отрیشко Марина Анатоліївна,
здобувач Київського національного
університету культури і мистецтв
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7944-5085>
m_14@ukr.net

Otrishko M. (2020). Using cultural and creative industries as a way of small-town revitalization. *National Academy of Culture and Arts Management Herald: Science journal*, 3, 40-45 [in Ukrainian].

ВИКОРИСТАННЯ КУЛЬТУРНИХ ТА КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ ЯК ШЛЯХ РЕВІТАЛІЗАЦІЇ МАЛОГО МІСТА

Метою статті є аналіз результатів впровадження культурних і креативних індустрій в малих містах України. **Методологія дослідження** ґрунтується на використанні таких методів: пошуковий, порівняльний, аналіз і синтез. Джерельну базу дослідження становлять відповідні документи (статuti, програми стратегій розвитку об'єднаних територіальних громад, статистичні та соціологічні дослідження тощо), використання яких дозволило виявити й обґрунтувати доцільність застосування культурних та креативних індустрій у малих містах. **Наукова новизна** дослідження полягає у систематизації знань про культурні та креативні індустрії як шлях ревіталізації малого міста. **Висновки.** У статті розкрито поняття «культурні індустрії», «креативні індустрії», «мале місто»; досліджено та проаналізовано ефективність впровадження культурних і креативних індустрій в малих містах України; доведено, що малі міста України, маючи потенціал для ефективного соціокультурного розвитку, не використовують свої можливості. Обґрунтовано думку про те, що провідну роль у розвитку малих міст відіграють активна громадська позиція мешканців міста; співпраця громади, представників державної влади та бізнесу. Доведено, що використання можливостей культурних і креативних індустрій в малих містах сприятиме ревіталізації територій, зокрема позитивно впливаючи на підвищення якості життя мешканців, збільшення кількості робочих місць, зменшення трудової міграції.

Ключові слова: культурні та креативні індустрії, малі міста, культурний простір, культурна спадщина, громадські ініціативи, ревіталізація.

Отрیشко Марина Анатоліївна, соискатель Киевского национального университета культуры и искусств

Использование культурных и креативных индустрий как путь ревитализации малого города

Целью статьи является анализ результатов внедрения культурных и креативных индустрий в малых городах Украины. **Методология исследования** основана на использовании следующих методов: поисковый, сравнительный, анализ и синтез. Источниками базы исследования есть соответствующие документы (уставы, программы стратегий развития объединенных территориальных общин, статистические и социологические исследования и т.д.), использование которых позволило выявить и обосновать целесообразность применения культурных и креативных индустрий в малых городах. **Научная новизна** исследования заключается в систематизации знаний о культурных и креативных индустриях как путь ревитализации малого города. **Выводы.** В статье раскрыто понятие «культурные индустрии», «креативная экономика», «малый город»; исследованы и проанализированы эффективность внедрения культурных и креативных индустрий в малых городах Украины; доказано, что малые города Украины, имея потенциал для эффективного социокультурного развития, не используют свои возможности. Обосновано мнение о том, что ведущую роль в развитии малых городов играют активная гражданская позиция жителей города; сотрудничество общины, представителей власти и бизнеса. Доказано, что использование возможностей культурных и креативных индустрий в малых городах будет способствовать ревитализации территорий, в частности положительно влияя на повышение качества жизни жителей, увеличение количества рабочих мест, уменьшение трудовой миграции.

Ключевые слова: культурные и креативные индустрии, малые города, культурное пространство, культурное наследие, общественные инициативы, ревитализация.

Otrishko Maryna, a recipient of the Kyiv National University of Culture and Arts

Using cultural and creative industries as a way of small-town revitalization

The purpose of the article is an analysis of the results of cultural and creative industries implementation in small towns of Ukraine. **A methodology** of the research is based on using the methods: search method, comparative, analysis, and synthesis. A source base consists of the appropriate documents (regulations, programs of development strategies of

the united local communities, statistical and sociological researches) using which allowed us to reveal and justify an expediency of cultural and creative industries implementation in small towns. **A scientific novelty** of the research lies in the systematization of knowledge about cultural and creative industries as a way of small-town revitalization. **Conclusions.** In the article there were disclosed the definitions: «cultural industries», «creative industries», «small town»; researched and analyzed efficiency of cultural and creative industries implementation in small towns of Ukraine; proved that the small towns of Ukraine, having a potential for effective social and cultural development, do not use their possibilities. There was justified an opinion that an active community position of town residents; cooperation of community and representatives of state power and business plays a leading role in the development of small towns. There was proved that using the possibilities of cultural and creative industries in small towns will promote the revitalization of regions, in particular, positively affect the quality increase of the life of residents, the increment of working places, and the decrease of working migration.

Key words: cultural and creative industries, small towns, cultural space, cultural heritage, community initiatives, revitalization.

Актуальність теми дослідження. Малі міста України, будучи культурними осередками держави, не використовують свої культурні ресурси для ревіталізації міської території та функціонують на межі існуючих можливостей. Упровадження у розвиток малих міст культурних і креативних індустрій сприятиме формуванню культурного простору міста, примноженню культурного потенціалу, становленню малого міста як конкурентоспроможного сегменту ринку культурних послуг. Наразі практика застосування культурних і креативних індустрій в малих містах не є ґрунтовно дослідженою. Актуальність дослідження обумовлена трансформаційними змінами у свідомості суспільства, що стали чинником запровадження культурних і креативних індустрій як шляху розвитку малого міста. Ревіталізація територій сприятиме покращенню культурного простору малих міст, соціально-економічної ситуації, підвищенню цінності культурної спадщини територій.

Мета статті: аналіз результатів впровадження культурних і креативних індустрій в малих містах України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Українське суспільство тяжіє до пошуку та утвердження власної культурної ідентичності. І якщо у мегаполісах культурна самобутність українців нівелюється, то вона яскраво проявляється у сільській місцевості та малих містах, де зберігається автентичність, традиції, колорит території. Упровадження культурних і креативних індустрій шляхом популяризації культурної спадщини регіону, пошуку індивідуальних рішень (за умови відсутності соціально-культурних ресурсів міста) є підґрунтям успішного культурного розвитку малих міст.

Запровадження до вжитку поняття «культурна індустрія» належить Горкгаймеру М. та Адорно Т. у праці «Діалектика Просвітництва» у 1944 р., де розуміється

авторами як комерційне виробництво культурних продуктів і послуг [18, 163-169].

З часом, поняття «культурна індустрія» набуває множинного характеру і вживається як «культурні індустрії», адже використання «індустрій» в однині підкреслює монофункціональність і підпорядкованість єдиним вимогам. У сучасному світі культурні індустрії трактуються, переважно, як «унікальний сектор економіки, який виник внаслідок поширення масової комунікації та глобалізму»; бізнес, заснований на творчому підході [9].

Поняття «креативні індустрії» в українському законодавстві затверджується лише у 2018 р. (Закон України «Про культуру» № 34, 2018 р., ст. 257), де креативні індустрії визначаються як «види економічної діяльності, метою яких є створення доданої вартості і робочих місць через культурне (мистецьке) та/або креативне вираження, а їх продукти і послуги є результатом індивідуальної творчості» [5].

Ураховуючи проблеми, які існують в малих містах України, нами здійснено аналіз ефективності впровадження у них культурних і креативних індустрій. Дослідженням були охоплені такі міста як: Батурин, Берестечко, Буча, Жовті Води, Острог, Токмак, Тульчин, Угнів. Ці міста мають різні культурні і соціальні ресурси та потенціал розвитку, знаходяться у різних куточках нашої країни, що може бути покладено в основу ревіталізації міст завдяки впровадженню культурних і креативних індустрій.

Згідно із законодавством України малими містами вважаються міста з чисельністю населення до 50 тис. чоловік [6]. Проте, як бачимо із статистичних даних, що містяться на сайті Державної служби статистики, станом на 1.01.2019 р. більшість малих міст України характеризувалися набагато меншою чисельністю населення й ця тенденція, на жаль, має місце й сьогодні. Так, кількість жителів у більшості зазначених міст з 2017 по 2019 рр. зменшилась: у м. Батурин

(Чернігівська обл.) кількість населення у 2017 р. становила 2571 чол., у 2018 р. – 2552 чол., у 2019 р. – 2516 чол.; у м. Берестечко (Волинська обл.), кількість населення у 2017 р. становила 1715 чол., у 2018 р. – 1711 чол., у 2019 р. – 1711 чол.; у м. Жовті Води (Дніпропетровська обл.) кількість населення у 2017 р. становила 45613 чол., у 2018 р. – 44766 чол., у 2019 р. – 44128 чол.; у м. Острог (Рівненська обл.) кількість населення у 2017 р. становила 15674 чол.; у 2018 р. – 15595 чол.; у 2019 р. – 15500 чол.; у м. Токмак (Запорізька обл.) кількість населення у 2017 р. становила 31870 чол., у 2018 р. – 31417 чол., у 2019 р. – 31016 чол.; у м. Тульчин (Вінницька обл.) кількість населення у 2017 р. становила 15274 чол., у 2018 р. – 15051 чол., у 2019 р. – 15011 чол.; у м. Угнів (Львівська обл.) кількість населення у 2017 р. становила 985 чол., у 2018 р. – 977 чол., у 2019 р. – 974 чол. [19]. Натомість, кількість населення м. Буча (Київська обл.) зросла за рахунок міграційного приросту та у 2017 р. становила 31959 чол., у 2018 р. – 33868 чол., у 2019 р. – 35162 чол. [19].

Можемо зробити висновки, що в більшості малих міст України населення поступово скорочується, винятком є м. Буча, що пояснюється міграційним приростом, який відбувся унаслідок вигідного географічного розташування.

Доцільним є дослідження статутів та стратегій розвитку об'єднаних територіальних громад і малих міст, що дозволить з'ясувати ефективність системи управління територіями у контексті впровадження культурних і креативних індустрій у малих містах. Як доводить аналіз Статуту територіальної громади м. Токмак, соціально-економічний і культурний розвиток міста базується на взаємодії усіх членів територіальної громади, однак у міському бюджеті фінансові надходження не передбачають видатки на культурні та креативні індустрії, культурну інфраструктуру міста [11].

Щоправда, на території м. Токмак діє громадська організація «Центр культурного дозвілля міста Токмак», яка працює над удосконаленням культурного простору власного міста. У січні 2020 р. громадська організація «Центр культурного дозвілля міста Токмак» здобула перемогу у грантовій програмі Львівської освітньої фундації та отримала фінансову підтримку для втілення створення дитячого еко-майданчику. У подальшому планується створення літнього кінотеатру, мистецьких об'єктів для паркової території, побудови бігових доріжок, скейт-зон, баскетбольно-волейбольних, дитячих, танцювальних, спортивних майданчиків, поля

для гольфу, кав'ярень, автомобільних стоянок [8].

У Статуті територіальної громади м. Жовті Води також не передбачено фінансування культурної інфраструктури міста [10].

Місто Батурина має стратегію розвитку на період з 2018 по 2027 рр. В основу стратегічних завдань ОТГ м. Батурина покладено: «маркетинг громади; ефективне використання наявних туристичних можливостей та створення нових; розвиток традиційної туристичної інфраструктури; розвиток активного туризму; підвищення доступності пропозицій у сфері культури та фізичної культури» [13].

У 2018 р. в Батуринській громаді було проведено соціологічне дослідження умов життя і якості послуг, яке виявило, що 62,2% населення, в цілому, задоволені проживанням у громаді, проте майже третина опитуваних мають бажання змінити територію проживання. Водночас, Дослідження підтвердило думку про неактивну позицію громади щодо свого культурного простору. Наприклад, лише 0,9 % переконані в тому, що державі потрібно фінансувати діяльність закладів культури і 7,2 % підтримують думку про те, що місту потрібні парки і зони відпочинку на які держава має виділяти фінансування [13].

Стратегія розвитку Бучанської міської об'єднаної територіальної громади на період 2019-2029 років має на меті сприяти ефективному розвитку громади завдяки використанню «ресурсного потенціалу, створенню комфортних умов життя населення, забезпечення екологічної безпеки та вдосконалення територіальної організації суспільства, що є результатом взаємодії інтересів влади, громади та бізнесу» [14]. У м. Буча функціонують такі заклади культури: 5 бібліотек, 2 музеї, 6 будинків культури, центр культури та дозвілля. Однак, стратегічною ціллю ОТГ є створення «громади високої духовної культури і активної громадськості, курортного центру Київщини», де активно розвиватиметься малий та середній бізнес, запроваджуватимуться інновації, розвиватиметься туризм (водний, фестивальний, спортивний, зелений), безпечне і комфортне середовище [14]. Одним із напрямів розвитку громади м. Буча є створення умов для комфортного життя населення, що визначено в операційних цілях стратегії: «формування туристичних маршрутів: пішохідних, велосипедних; створення та поширення рекламної та сувенірної продукції з використанням туристичної символіки; розробка бренду

громади; створення історико-краєзнавчих музеїв; проведення конкурсу «Краща екскурсія по місту»; підтримка різноманітності творчих процесів у просторі культури з урахуванням українських культурних традицій; відкриття молодіжних центрів та центрів дозвілля» [14]. Планується реалізація таких проектів як: «Від ВелоРодина до ВелоКраїни», «Культурна спадщина Бучанської ОТГ», «Реконструкція Музею видатних діячів науки та творчості ім. Є.О.Патона» [14].

Проте, наявність культурних ресурсів у містах не завжди викликає зацікавленості влади у розвитку сфери культури. Прикладами є такі малі міста як Угнів і Берестечко, що мають давні традиції та культурну спадщину, яка заслуговує на увагу.

Місто Угнів є найменшим в Україні за чисельністю жителів. Однак на території міста розташовано Костел Успіння Пресвятої Богородиці XVII ст., Церкву Різдва Пресвятої Богородиці XVIII ст., млин XIX ст., Синагогу поч. XX, є залишки мурів та оборонні вали, функціонує краєзнавчий музей [17]. Завдяки місцевим ініціативам у 2006 р. вийшла книга «Угнів – найменше місто України» (автори – Губені Г., Канюка Н.), яка відображає історію та культурну спадщину міста.

У м. Берестечко є мурований стовп – могила князя Пронського XVI ст., каплиця Святої Теклі XVII ст., Троїцький костел поч. XVIII, Троїцький православний собор поч. XX ст. [3]. Проте, пам'ятні споруди і пам'ятки культури, які становлять цінність для населення та історії, не відреставровані у повному обсязі.

Статут Тульчинської міської об'єднаної територіальної громади передбачає планування соціально-економічного та культурного розвитку громади, що докладно роз'яснено у стратегії розвитку на 2017-2030 рр. Серед стратегічних цілей громади визначено такі як: «розвиток туризму; розробка карти туристичних маршрутів; промоція туристичних об'єктів; впровадження проведення масштабних культурних заходів (фестивалів, форумів, ярмарок) із залученням зовнішніх консультантів; капітальний ремонт приміщень закладів культури; створення зон активного відпочинку; залучення та інтеграція мешканців громади до активного відпочинку, сприяння їх творчому та духовному розвитку; покращення соціального розвитку завдяки наданню якісних послуг, зокрема забезпечення культурним середовищем, участю громадськості у вирішенні питань місцевого значення» [12; 16].

Прописування у статуті напрямів розвитку галузі культури неможливе без активізації громади та мешканців. Доцільним є приклад

Тульчина, громадськість якого здобула перемогу в конкурсі «Малі міста-великі враження», запропонувавши до реалізації проект «Леонтович арт-квартал» (2018). Як наслідок, було створені тематичні мурали, просторова інтерактивна інсталяція «Щедрик», світлові просторові інсталяції, споруджено тематичні лави, зведено амфітеатр «Університету резиденції». Зауважимо, що зображення муралів на стінах кварталу символізує галерею стінопису просто неба [2].

На нашу думку, позитивним прикладом на шляху до якісного міського розвитку є м. Острог. У місті було затверджено «Стратегію розвитку територіальної громади міста Острог» 2017-2028 рр. Серед запланованих заходів, які сприятимуть використанню потенціалу міста завдяки наявним ресурсам, у стратегії передбачається: проведення заходів щодо підвищення ефективності функціонування туристично-рекреаційного комплексу міста; розробка моделі розвитку міста із врахуванням його конкурентних переваг у ресурсному забезпеченні; сприяння розвитку інноваційних підприємств на території міста; посилення співпраці міської влади із інституційними партнерами, державними інвестиційними фондами та грантодавцями щодо залучення інвестицій на розвиток міста; сприяння розвитку підприємств, що надають послуги з організації дозвілля та відпочинку; поширення технологій Smart City в управлінні територією громади; створення нових туристичних продуктів та сприяння розвитку внутрішнього туризму; сприяння розвитку готельного бізнесу на території міста» [15].

Ефективність реалізації стратегії розвитку м. Острог в реальному житті ми можемо побачити завдяки тому, що у місті нараховується 19 історичних пам'яток культурної спадщини: 6 - національного значення; 13 - місцевого. З 2016 р. у м. Острог проводиться щорічний Всеукраїнський історико-культурний фестиваль «Острог – Ренесанс», який має на меті популяризацію культурної спадщини та історії міста. Лише у 2018 р. організовано 184 культурно-освітніх заходів, які відвідало близько 19193 жителів та туристів [7].

У 2018 р. у межах проекту «Малі міста – великі враження» в Острозі реалізовано проект «Культурний барбакан» (відновлення Татарської вежі, перетворення її в мистецький простір, культурну локацію, яка вмщуватиме сценічний простір для виставок, театралізованих вистав, кінопоказів). Серед основних заходів слід також відзначити фестиваль «Від бароко до року», тематичні фотозони, майстер-класи, ярмарок майстрів,

презентації та автограф-сесії, художні виставки, встановлення рекорду, присвяченого Кримському А. [1].

Також у місті втілено у життя проект «Створення електронного каталогу культурної спадщини міста з попередньою паспортизацією пам'яток архітектури місцевого значення» (виготовлення 13 паспортів, облікових карток на пам'ятки архітектури місцевого значення). Триває наповнення електронного ресурсу «Острог. Історія. Спадщина» [7]. У 2019 р. відбулась презентація проекту «Інтерактивний музей стародруків», адже м. Острог вдруге здобув перемогу у конкурсі «Малі міста – великі враження».

Як бачимо, ревіталізація простору малого міста, зосереджена на культурних і креативних індустріях, сприятиме: пошуку особливостей території, що має за основу культурну спадщину і ресурси; задоволенню потреб населення і позитивного враження гостей міста; інклюзивному розумінню культури території, побудові культурної інфраструктури; відновленню занедбаних територій у міському просторі; залученню до культурного простору міста різних груп населення; примноженню культурної цінності регіону [4].

Висновки. Дослідження розвитку малих міст України довело, що міста мають історико-культурні, ландшафтні ресурси, проте, лише одиниці використовують наявний потенціал з метою соціокультурного розвитку. У більшості розглянутих нами малих міст видатки на розвиток галузі культури не заплановані, що свідчить про незацікавленість органів державної влади у розвитку сфери культури в містах. Однак, на прикладі аналізу таких міст як Острог, Тульчин, Токмак, можемо стверджувати, що впровадження культурних та креативних індустрій є ефективним для розвитку міських територій.

Культурні та креативні індустрії використовувались у цих містах переважно за такими напрямками: реалізація культурних проектів, фестивалів, розбудова паркових територій у просторі міста. Активніше й ефективніше розвиваються міста, у яких напрями галузі культури прогноуються у статутах та стратегіях розвитку. Проте важливу роль відіграють і місцеві громади, які є ініціаторами ревіталізації культурного простору міста. Аналіз розвитку малих міст доводить, що не завжди місцева влада підтримує громадські ініціативи.

Ми схильні вважати, що утворення об'єднаних територіальних громад сприятиме розвитку та вдосконаленню культурного простору малих міст України, зокрема,

шляхом упровадження культурних та креативних індустрій.

Література

1. 16 вересня у рамках проекту Мінкультури «Малі міста - великі враження» стартує «Культурний барбакан». URL: http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=245412839&cat_id=244913751. (дата звернення: 14.03.2020).
2. 8 червня у місті Тульчин відкривається «Леонтович арт-квартал». URL: http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=245374796&cat_id=244913751. (дата звернення: 14.03.2020).
3. Берестечко. Місто великої битви. URL: <http://ukrainaincognita.com/volynska-oblast/gorokhivskyi-raion/berestechko/berestechko-misto-velykoj-bytvu>. (дата звернення: 20.03.2020).
4. Вплив культури на регіональний розвиток та містобудування. Внесок у поліпшення інфраструктури. URL: https://www.cultu.repartnership.eu/upload/editor/2017/Factsheets/pdf-1/01_Contribution-to-improvement-of-infrastructure_UA.pdf. (дата звернення: 08.02.2020).
5. Закон України «Про культуру». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2458-19>. (дата звернення: 16.02.2020).
6. Закону України «Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку малих міст». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1580-15>. (дата звернення: 21.02.2020).
7. Звіт Острозького міського голови Олександра Шикера перед територіальною громадою міста за 2018 рік. URL: https://www.ostroh.rv.ua/mayor_report. (дата звернення: 13.03.2020).
8. Коваль Я. Сильные люди. Как громада города Токмак с нуля создает парк. URL: <https://rubryka.com/ru/article/sylni-lyudy-yak-gromada-mistechka-tokmak-z-nulya-stvoryuye-park/>. (дата звернення: 22.02.2020).
9. Культурні індустрії в сучасному місті. URL: <http://uccs.org.ua/kreatyvni-industrii/nova-rol-mist/kulturni-industrii-v-suchasnomu-misti/>. (дата звернення: 12.02.2020).
10. Статут територіальної громади міста Жовті Води. URL: <http://zhv.gov.ua/pro-misto/statut-teritorialno%D1%97-gromadi/>. (дата звернення: 22.02.2020).
11. Статут територіальної громади міста Токмак Запорізької області. URL: <http://meriatokmak.gov.ua/index.php/sample-sites/statut-teritorialnoji-gromadi>. (дата звернення: 16.02.2020).
12. Статут Тульчинської міської об'єднаної територіальної громади Тульчинського району Вінницької області. URL: <http://tulchynska.gromada.org.ua/statut-mista-03-48-32-10-02-2017/>. (дата звернення: 13.03.2020).
13. Стратегія розвитку Батуринської об'єднаної територіальної громади на 2018-2027 рр. URL: <https://baturyn-rada.gov.ua/news/1533895050/>. (дата звернення: 20.02.2020).

14. Стратегія розвитку Бучанської міської об'єднаної територіальної громади на період до 2029 року. URL: <https://bucha.com.ua/in dex.php?newsid=1151077857>. (дата звернення: 20.03.2020).

15. Стратегія розвитку територіальної громади міста Острог. URL: <https://www.ostroh.rv.ua/city/strategy2028>. (дата звернення: 13.03.2020).

16. Стратегія розвитку Тульчинської міської об'єднаної територіальної громади на період до 2030 року. URL: <http://tulchynska.gromada.org.ua/strategiya-rozvitku-gromadi-12-08-18-04-12-2017/>. (дата звернення: 13.03.2020).

17. Угнів. Костел Успіння Пресвятої Богородиці (1642, 1695 рр.). URL: <http://ukrainaincognita.com/khramy/ugniv-kostel-uspinnya-presvyatoi-bogorodytsi-1642-1695-rr>. URL: (дата звернення: 20.03.2020).

18. Хоркхаймер М., Адорно Т. Диалектика Просвещения. Философские фрагменты. Перевод с немецкого Кузнэцова М. «Медиум». Ювента». Москва - Санкт-Петербург 1997, С. 163-169.

19. Чисельність наявного населення України на 1 січня 2019 року. URL: http://database.ukrcensus.gov.ua/PXWEB2007/ukr/pub l_new1/2019/zb_chnn2019.pdf. (дата звернення: 16.02.2020).

References

1. On September 16, within the framework of the project of the Ministry of Culture «Small cities - big impressions» the «Cultural Barbican» will start (14.03.2020).

Retrieved from: http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=245412839&cat_id=244913751 [in Ukrainian].

2. «Leontovych Art Quarter» will open in Tulchyn on June 8 (14.03.2020). Retrieved from: http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=245374796&cat_id=244913751 [in Ukrainian].

3. Berestechko. The city of the great battle (20.03.2020). Retrieved from: <http://ukrainaincognita.com/volynska-oblast/gorokhivskiy-raion/berestechko/berestechko-misto-velykoi-bytvy> [in Ukrainian].

4. The impact of culture on regional development and urban planning. Contribution to infrastructure improvement (08.02.2020). Retrieved from: https://www.culturepartnership.eu/upload/editor/2017/Factsheets/pdf-1/01_Contribution-to-improvement-of-infrastructure-UA.pdf [in Ukrainian].

5. Law of Ukraine «On Culture» (16.02.2020). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2458-19> [in Ukrainian].

6. Law of Ukraine «On approval of the National program for the development of small towns» (21.02.2020). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1580-15> [in Ukrainian].

7. Report of Ostroh Mayor Oleksandr Shiker to the territorial community of the city for 2018 (13.03.2020). Retrieved from: https://www.ostroh.rv.ua/mayor_report [in Ukrainian].

8. Koval J. Strong people. As a community of Tokmak, it creates a park from scratch (22.02.2020). Retrieved from: <https://rubryka.com/ru/article/sylni-lyudy-yak-gromada-mistechka-tokmak-z-nulya-stvoryuye-park/> [in Ukrainian].

9. Cultural industries in the modern city (12.02.2020). Retrieved from: <http://uccs.org.ua/kreatyvni-industrii/nova-rol-mist/kulturni-industrii-v-suchasnomu-misti/> [in Ukrainian].

10. Charter of the territorial community of the city of Zhovti Vody (22.02.2020). Retrieved from: <http://zhv.gov.ua/pro-misto/statut-teritorialno%D1%97-gromadi/> [in Ukrainian].

11. Charter of the territorial community of Tokmak of Zaporizhia region (16.02.2020). Retrieved from: <http://meriatokmak.gov.ua/index.php/sample-sites/statut-teritorialnoji-gromadi> [in Ukrainian].

12. Charter of Tulchyn city united territorial community of Tulchyn district of Vinnytsia region (13.03.2020). Retrieved from: <http://tulchynska.gromada.org.ua/statut-mista-03-48-32-10-02-2017/> [in Ukrainian].

13. Strategy for the development of the Baturyn united territorial community for 2018-2027 (20.02.2020). Retrieved from: <https://baturynrada.gov.ua/news/1533895050/> [in Ukrainian].

14. Strategy of development of Bucha city united territorial community for the period till 2029 (20.03.2020). Retrieved from: <https://bucha.com.ua/index.php?newsid=1151077857> [in Ukrainian].

15. Strategy of development of the territorial community of the city of Ostrog 13.03.2020). Retrieved from: <https://www.ostroh.rv.ua/city/strategy2028> [in Ukrainian].

16. Strategy of development of Tulchyn city united territorial community for the period till 2030 (13.03.2020). Retrieved from: <http://tulchynska.gromada.org.ua/strategiya-rozvitku-gromadi-12-08-18-04-12-2017> [in Ukrainian].

17. Uhniv. Church of the Assumption of the Blessed Virgin (1642, 1695) (20.03.2020). Retrieved from: <http://ukrainaincognita.com/khramy/ugniv-kostel-uspinnya-presvyatoi-bogorodytsi-1642-1695-rr> [in Ukrainian].

18. Horkheimer M., Adorno T. (1997). The dialectic of the Enlightenment. Philosophical fragments. (M. Kuznetsova, Trans). Moscow - St. Petersburg: «Medium». Juventa», 163-169 [in Russian].

19. The current population of Ukraine on January 1, 2019 (16.02.2020). Retrieved from: http://database.ukrcensus.gov.ua/PXWEB2007/ukr/pub l_new1/2019/zb_chnn2019.pdf [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 21.05.2020
Прийнято до друку 22.06.2020*